

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 21.2.2007
COM(2007) 61 definitief

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

Een samenhangend kader van indicatoren en benchmarks voor de toetsing van de vorderingen met de Lissabondoelstellingen op onderwijs- en opleidingsgebied

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

Een samenhangend kader van indicatoren en benchmarks voor de toetsing van de vorderingen met de Lissabondoelstellingen op onderwijs- en opleidingsgebied

1. INLEIDING

Het onderwijs- en opleidingsbeleid vormt een belangrijk onderdeel van de Lissabonstrategie van de EU. De staatshoofden en regeringsleiders verlangden 'niet alleen een radicale transformatie van de Europese economie, maar ook een ambitieus programma [...] voor het moderniseren van de stelsels van sociale bescherming en onderwijs'¹. In 2002 stelden zij zich ten doel 'de [Europese] onderwijs- en opleidingsstelsels vóór 2010 tot een kwaliteitsreferentie op wereldniveau te maken'².

Bij wijze van bijdrage aan de Lissabonstrategie hebben de ministers van onderwijs gemeenschappelijke doelstellingen voor de verbetering van de onderwijs- en opleidingsstelsels goedgekeurd, alsook een werkprogramma om deze doelstellingen te verwezenlijken, beter bekend als het programma 'Onderwijs en opleiding 2010'³. Dit wordt uitgevoerd via de open coördinatiemethode, en indicatoren en benchmarks spelen een belangrijke rol bij de toetsing van de geboekte vooruitgang en ondersteunen de uitwisseling van ervaringen en goede praktijken.

Daarom werd een uitgebreide set indicatoren en benchmarks⁴ ontwikkeld en constant verbeterd om als uitgangspunt te dienen voor de opstelling van de jaarlijkse voortgangsverslagen⁵ en de gezamenlijke verslagen van de Commissie en de Raad aan de voorjaarsbijeenkomsten van de Europese Raad⁶. Deze indicatoren vormen een aanvulling op de structurele indicatoren⁷, waarmee de vorderingen met de algemene Lissabondoelstellingen worden getoetst.

In mei 2005⁸ verzocht de Raad de Commissie met het oog op het uitbrengen van een verslag aan de Raad uiterlijk eind 2006:

- *'de voortgang die is geboekt bij de totstandbrenging van een samenhangend kader van indicatoren en benchmarks voor de follow-up van de doelstellingen van Lissabon op het gebied van onderwijs en opleiding [te] beoordelen, onder meer door de geschiktheid van de bestaande indicatoren voor toetsing van de vorderingen na te gaan.'* (op. cit.)

---

1 Conclusies van het voorzitterschap, Lissabon, punt 2.

2 Conclusies van het voorzitterschap, Barcelona, punt 43.

3 Gezamenlijk tussentijds verslag van de Raad en de Commissie: 'Onderwijs en opleiding 2010: het welslagen van de strategie van Lissabon staat of valt met dringende hervormingen' (2004).

4 Conclusies van de Raad van 7 mei 2003.

5 Het laatste voortgangsverslag dateert van mei 2006, SEC(2006) 639.

6 Zie het gezamenlijk tussentijds verslag 2006 van de Raad en de Commissie over de met het werkprogramma Onderwijs en opleiding 2010 geboekte vooruitgang, PB C 79 van 1.4.2006, blz. 1.

7 SEC(2004) 1285-2.

8 Conclusies van de Raad van 24 mei 2005 over nieuwe indicatoren voor onderwijs en opleiding (2005/C 141/04).

Voorts werd de Commissie verzocht verslag uit te brengen over de ontwikkeling van nieuwe indicatoren op gebieden als de gevolgen van ICT voor onderwijs geven en leren, de arbeidsmarkresultaten van mobiliteit en de sociale achtergrond van studenten in het tertiair onderwijs.

Daarom wordt in deze mededeling een kader van indicatoren en benchmarks voorgesteld voor de follow-up van de Lissabondoelstellingen op onderwijs- en opleidingsgebied, dat coherent is en voor het eerst volledig rekening houdt met de verder uitgewerkte doelstellingen van 'Onderwijs en opleiding 2010' (deel 2). Daarnaast bestrijkt dit kader ook de doelstellingen van het Bolognaproces (convergentie van de hogeronderwijsstructuren) en het Kopenhagenproces (beroepsopleiding). De mededeling schetst ook een statistische infrastructuur die als grondslag voor de indicatoren kan dienen (deel 3). De Raad wordt verzocht het kader goed te keuren als uitgangspunt voor de strategische begeleiding en aansturing van de 'Onderwijs en opleiding 2010'-strategie (deel 4).

2. HET KADER VAN INDICATOREN EN BENCHMARKS VOOR DE TOETSING VAN DE VORDERINGEN MET DE LISSABONDOELSTELLINGEN

Indicatoren en benchmarks zijn essentieel voor een op concrete gegevens gebaseerde beleidsvorming en voor de toetsing van de met het Lissabonproces geboekte vooruitgang. Zij bieden de instrumenten voor de:

- Statistische onderbouwing van belangrijke beleidsboodschappen;
- Analyse van de vorderingen met de Lissabondoelstellingen, zowel op EU-niveau als op dat van de lidstaten;
- Vaststelling van voorbeelden van goede prestaties die voor peer reviews en voor uitwisseling in aanmerking zouden kunnen komen;
- Vergelijking van de prestaties van de EU met die van derde landen, zoals de VS en Japan.

Het huidige kader van 29 indicatoren (zie bijlage) en vijf benchmarks diende ter beoordeling van de tussen 2004 en 2006 geboekte vooruitgang op het gebied van dertien concrete doelstellingen. Dit kader is echter voortdurend aangepast om de kwaliteit ervan te verbeteren en rekening te houden met de ontwikkeling van de strategie.

Thans moet een nieuw kader worden vastgesteld dat volledig recht doet aan de politieke prioriteiten van de 'Onderwijs en opleiding 2010'-strategie in haar huidige vorm. Voorgesteld wordt de toekomstige indicatoren en benchmarks te structureren volgens de acht beleidsterreinen van de strategie. Dat zijn:

- 2.1. verbetering van de rechtvaardigheid in onderwijs en opleiding;
- 2.2. bevordering van de doelmatigheid in onderwijs en opleiding;
- 2.3. concreet gestalte geven aan een leven lang leren;
- 2.4. sleutelcompetenties van jongeren;

- 2.5. modernisering van het schoolonderwijs;
- 2.6. modernisering van beroepsonderwijs en –opleiding (het Kopenhagenproces);
- 2.7. modernisering van het hoger onderwijs (het Bolognaproces);
- 2.8. inzetbaarheid.

Dit nieuwe kader omvat een sterker geconcentreerde set van 20 kernindicatoren en indicatorgebieden (zie tabel aan het einde van dit deel), dat zoals voorheen waar nodig uitgebreid kan worden met aanvullende contextindicatoren. Dit betekent dat de kernindicatoren in de toekomst op een hoger generalisatieniveau zullen liggen dan voorheen. Doordat zo nodig gebruik zal worden gemaakt van contextindicatoren, zal er ten opzichte van het bestaande kader bij de beoordeling van de geboekte vooruitgang echter geen noemenswaardig detailverlies optreden. Het voorstel is gebaseerd op de werkzaamheden van de Europese Eurydice-eenheid, Cedefop, het CRELL van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek in Ispra⁹, en op het advies van de Permanente Groep indicatoren en benchmarks.

2.1. Verbetering van de rechtvaardigheid in onderwijs en opleiding

Op de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad van 2006 werd nogmaals gewezen op de noodzaak te zorgen voor onderwijsstelsels die zowel efficiënt als billijk zijn¹⁰. Zoals in de mededeling ‘Doelmatigheid en rechtvaardigheid in de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels’ werd benadrukt, wordt onder rechtvaardigheid in onderwijs en opleiding verstaan de mate waarin ‘mensen in termen van kansen, toegang, behandeling en resultaten van onderwijs en opleidingen kunnen profiteren’¹¹. De Raad keurde een benchmark voor voortijdige schoolverlaters goed en erkende daarmee de centrale betekenis van deze billijkheidsdimensie voor de daadwerkelijke deelname aan levenslang leren en aan de steeds concurrerender samenlevingen van vandaag. Bovendien moeten specifieke zaken als de bevordering van gendergelijkheid, de integratie van etnische minderheden, de insluiting van personen met een handicap, de verkleining van regionale verschillen, enz. worden getoetst.

De vooruitgang zal worden getoetst aan de hand van de kernindicatoren *deelname aan het voorschoolse onderwijs (1)*¹², *speciaal onderwijs (2)* en *voortijdige schoolverlaters (3)*. Daarnaast zal de billijkheidsdimensie worden geanalyseerd door uitsplitsing van de gegevens naar geslacht, leeftijd en sociaaleconomische achtergrond. Aan de hand van een samengestelde indicator *stratificatie van de onderwijs- en opleidingsstelsels (13)*, gebaseerd op kwalitatieve gegevens van Eurydice, zal het effect van de structuur en institutionele differentiatie van de onderwijs- en opleidingsstelsels worden geanalyseerd.¹³ Ook zal worden begonnen met de ontwikkeling van een samengestelde indicator voor rechtvaardigheid. Kernindicatoren voor dit beleidsterrein: 1, 2, 3 en 13.

---

9 Centre for research on lifelong learning – based on indicators and benchmarks (Ispra, I) Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek.

10 Europese Raad van 23-24 maart 2006, conclusies van het voorzitterschap, punt 23.

11 Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement. Doelmatigheid en rechtvaardigheid in de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels, COM(2006) 481.

12 Zie de tabel aan het eind van deel 2.

13 EURYDICE, Key Data on Education in Europe.

2.2. Bevordering van de doelmatigheid in onderwijs en opleiding

Het belang van een optimaal gebruik van de beschikbare middelen werd onderstreept in de mededeling 'Efficiënt investeren in onderwijs en beroepsopleiding' (2003)¹⁴, het gezamenlijk tussentijds verslag (2006)¹⁵ en de conclusies van de Raad van maart 2006¹⁶. Onlangs nog heeft de mededeling 'Doelmatigheid en rechtvaardigheid in de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels'¹⁷ aangetoond dat verbetering van de doelmatigheid niet ten koste hoeft te gaan van de rechtvaardigheid van onderwijsstelsels, maar dat de verbetering van de doelmatigheid en de rechtvaardigheid hand in hand kunnen gaan.

De algemene indicator *investeringen in onderwijs en opleiding* (19) blijft belangrijk. Er zal speciale aandacht worden besteed aan private en publieke investeringen en investeringen in het hoger onderwijs, dat in vergelijking met onze wereldconcurrenten relatief ondergefinancierd is.

Investeringsindicatoren alleen zeggen echter niets over de doelmatigheid van de investeringen, die afhankelijk is van de input-outputverhouding. Daarom zullen in samenwerking met het CRELL methoden en concepten ontwikkeld worden om samengestelde indicatoren te ontwikkelen voor de doelmatigheid van investeringen. Kernindicator voor dit beleidsterrein: 19.

2.3. Concreet gestalte geven aan een leven lang leren

Een leven lang leren is van cruciaal belang, niet alleen voor het concurrentievermogen, de inzetbaarheid en de economische welvaart, maar ook voor sociale insluiting, actief burgerschap en de zelfontplooiing van mensen die in een kenniseconomie leven en werken¹⁸.

Deelname aan onderwijs en opleiding vindt plaats in uiteenlopende omgevingen en via uiteenlopende middelen, waaronder ICT. Een diploma hoger secundair onderwijs wordt onontbeerlijk geacht voor een beroeps carrière en voor een volwaardige deelname aan levenslang leren. De Raad heeft als benchmark vastgelegd dat in 2010 minstens 85 % van de jongeren in het bezit moet zijn van een diploma hoger secundair onderwijs. In een kennismaatschappij moeten volwassenen hun vaardigheden voortdurend op peil houden en aanvullen; vandaar dat de Raad als benchmark heeft vastgelegd dat 12,5 % van de volwassenen in 2010 moet deelnemen aan levenslang leren¹⁹.

De vooruitgang die bij het concreet gestalte geven aan een leven lang leren zal worden geboekt, zal worden getoetst aan de hand van de kernindicatoren *deelname van volwassenen aan levenslang leren* (16) en *vaardigheden van volwassenen* (17), op grond waarvan de toegang en participatie, alsook de vaardigheden voor diverse leeftijdscategorieën van de bevolking kunnen worden geanalyseerd. Aan de hand van de indicator *aantal jongeren met*

---

14 COM(2002) 779 def. van 10 januari 2003.

15 Modernisering van onderwijs en opleiding: een pijler voor welvaart en sociale samenhang in Europa, PB C 79 van 1 april 2006, blz. 1.

16 Europese Raad van Brussel, 23-24 maart 2006, conclusies van het voorzitterschap, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/nl/ec/89018.pdf.

17 Op.cit. COM(2006) 481.

18 Conclusies van het voorzitterschap, Lissabon, 23-24 maart 2000.

19 Conclusies van de Raad van 5-6 mei 2003 over referentieniveaus van Europese gemiddelde prestaties in onderwijs en opleiding (benchmarks). (2003/C 134/02). http://europa.eu.int/eur-lex/pri/nl/oj/dat/2003/c_134/c_13420030607nl00030004.pdf.

een diploma hoger secundair onderwijs (9) zal de Europese benchmark en de bereidheid van jongeren om aan levenslang leren deel te nemen worden getoetst. Kernindicatoren voor dit beleidsterrein: 9, 16 en 17.

2.4. Sleutelcompetenties van jongeren²⁰

In 2000 besloot de Europese Raad van Lissabon dat als kernonderdeel van Europa's antwoord op de mondialisering en de overgang naar kenniseconomieën in een Europees kader moest worden bepaald welke nieuwe basisvaardigheden nodig zijn. De Europese Raad van Barcelona²¹ herhaalde nog eens dat de beheersing van basisvaardigheden moet worden verbeterd. In 2002 keurde de Raad een resolutie inzake levenslang leren²² en de 'nieuwe basisvaardigheden' goed. De Commissie heeft een aanbeveling inzake kerncompetenties voor levenslang leren²³ goedgekeurd, waarin acht competenties worden vastgesteld die voor het leven en werken in een kennismaatschappij onmisbaar zijn²⁴.

Om het belang van de verwerving van basisvaardigheden te onderstrepen heeft de Raad een specifieke benchmark op dit gebied goedgekeurd, namelijk een daling van het percentage 15-jarigen met een slechte leesvaardigheid met ten minste 20 % ten opzichte van 2000.

De kernindicatoren hebben betrekking op de volgende sleutelcompetenties: *leesvaardigheid, wiskunde en exacte wetenschappen (4), taalvaardigheden (5), ICT-vaardigheden (6), civieke vaardigheden (7)* en *leercompetentie (8)*. Kernindicatoren voor dit beleidsterrein: 4, 5, 6, 7 en 8.

2.5. Modernisering van het schoolonderwijs

In de conclusies van de Europese Raad van Lissabon werden de leerplan-²⁵ en organisatorische²⁶ aangelegenheden vastgesteld die in het kader van de Lissabonstrategie moeten worden aangepakt. De Raad wees erop dat middelen als de zelfevaluatie van scholen belangrijk zijn en onderstreepte de noodzaak van ondersteuning van opleidingen voor het beheren en gebruiken van dergelijke instrumenten.²⁷

---

20 Onder sleutelcompetenties worden die competenties verstaan die elk individu nodig heeft voor zijn zelfontplooiing en ontwikkeling, actief burgerschap, sociale integratie en zijn werk.

21 Conclusies van het voorzitterschap, Barcelona, 15-16 maart 2002, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/nl/ec/71027.pdf

22 Resolutie van de Raad van 27 juni 2002 inzake levenslang leren, PB C 163 van 9.7.2002, blz. 1.

23 Voorstel voor een aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad inzake kerncompetenties voor levenslang leren; COM(2005) 548 definitief van 10.11.2005.

24 Communicatie in de moedertaal; communicatie in vreemde talen; wiskundige competentie en basiscompetenties op het gebied van exacte wetenschappen en technologie; digitale competentie; leercompetentie; interpersoonlijke, interculturele, sociale en civieke competentie; ondernemerschap en cultureel bewustzijn.

25 In een Europees kader moet worden bepaald welke nieuwe basisvaardigheden via permanente educatie moeten worden verschaft – Conclusies van het voorzitterschap (Lissabon 2000).

26 Scholen en opleidingscentra, alle aangesloten op internet, moeten worden uitgebouwd tot veelzijdige lokale leercentra die openstaan voor iedereen. Conclusies van het voorzitterschap, Lissabon (2000).

27 Aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2001 betreffende Europese samenwerking inzake kwaliteitsevaluatie in het schoolonderwijs (Publicatieblad L 60 van 1.3.2001).

Voor de waarborging van de kwaliteit van het schoolonderwijs zijn twee sleutelfactoren van belang: verbetering van de kwaliteit van de lerarenopleiding en permanente bijscholing van alle actieve leraren²⁸.

De vooruitgang op dit gebied zal worden getoetst aan de hand van de kernindicatoren *voortijdige schoolverlaters (3)*, *schoolmanagement (10)*, *scholen als veelzijdige lokale leercentra (11)*, en *professionele ontwikkeling van leerkrachten en praktijkopleiders (12)*. De informatie over de organisatiestructuren van het schoolonderwijs zal door Eurydice worden verstrekt²⁹. Kernindicatoren voor dit beleidsterrein: 3, 10, 11 en 12.

2.6. Modernisering van beroepsonderwijs en -opleiding

Volgens het Kopenhagenproces³⁰ inzake intensievere samenwerking inzake beroepsonderwijs en -opleiding moeten de hervormingen en investeringen zich vooral concentreren op: verbetering van het imago en de aantrekkelijkheid van het beroepscurriculum voor werkgevers; vergroting van de deelname aan beroepsonderwijs en -opleiding; en verbetering van de kwaliteit en flexibiliteit van initieel beroepsonderwijs en -opleiding.

De vooruitgang op dit gebied zal worden getoetst aan de hand van de kernindicator *aantal jongeren met een diploma hoger secundair onderwijs (9)* (uitgesplitst naar beroepsopleiding). Het tijdstip waarop initieel beroepsonderwijs en -opleiding binnen de structuur van het onderwijs- en opleidingsstelsel beschikbaar is, zal worden geanalyseerd aan de hand van de indicator *stratificatie van de onderwijs- en opleidingsstelsels (13)*. Aan de hand van de contextindicator inzake deelname aan bij- en nascholing zal de rol van de ondernemingen kunnen worden beoordeeld ten aanzien van de deelname van hun werknemers aan bij- en nascholing en de financiering daarvan. Kernindicatoren voor dit beleidsterrein: 9 en 13.

2.7. Modernisering van het hoger onderwijs

Modernisering van het hoger onderwijs is van cruciaal belang, wil de EU haar doelstelling kunnen verwezenlijken om een concurrerende kenniseconomie te worden³¹.

De Commissie heeft benadrukt dat het hoger onderwijs in Europa in vergelijking met onze wereldconcurrenten relatief ondergefinancierd is³². Gezien de belangrijke rol van de universiteiten in het Europese onderzoek impliceert de doelstelling van de EU om in 2010 3 % van het BBP in O&O te investeren dat er ook meer in universitair onderzoek zal moeten worden geïnvesteerd³³. Voorts heeft de Commissie als benchmark voorgesteld om in 2015

---

28 Zie: Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications: http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/principles_en.pdf.

29 Zie bijvoorbeeld Key Data on Education in Europe 2005.

30 Europese Commissie, Achieving the Lisbon goal: the contribution of VET: Final report to the European Commission 1.11.04 . http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/studies/maastricht_en.pdf

31 Informele bijeenkomst van de Europese Raad in Hampton Court (oktober 2005); Mededeling 'Europese waarden in een geglobaliseerde wereld – Bijdrage van de Commissie aan de ontmoeting van staatshoofden en regeringsleiders in oktober' COM(2005) 525.

32 Mobilisatie van het intellect in Europa: mogelijkheden voor universiteiten om een optimale bijdrage te leveren aan de Lissabonstrategie COM(2005) 152.

33 Zie 'Meer onderzoek en innovatie – Investeren voor groei en werkgelegenheid: een gemeenschappelijke aanpak', COM(2005) 488 van 12 oktober 2005. Een deel van de totale investeringen in hogeronderwijsinstellingen gaat dus naar O&O.

minstens 2 % van het BBP (zowel publieke als private financiering) in een gemoderniseerde hogeronderwijssector te investeren.

De Raad heeft als Europese benchmark vastgesteld dat het aantal afgestudeerden in wiskunde, exacte wetenschappen en technologie in 2010 met 15 % moet zijn toegenomen.

Het Bolognaproces speelt hierin een belangrijke rol. Het doel van het Bolognaproces is de totstandbrenging (in 2010) van een Europese ruimte voor het hoger onderwijs waarin de mobiliteit van studenten en werkenden met een hogeronderwijsdiploma dankzij een gemeenschappelijke bachelor-masterstructuur zal worden vergemakkelijkt.

De vooruitgang op dit gebied zal worden getoetst aan de hand van de kernindicatoren afgestudeerden in het hoger onderwijs (14), transnationale mobiliteit van studenten in het hoger onderwijs (15) en investeringen in onderwijs en opleiding (19). Kernindicatoren voor dit beleidsterrein: 14, 15 en 19.

2.8. Inzetbaarheid

Een van de belangrijkste criteria voor het welslagen van de Lissabonstrategie is de toename van de werkgelegenheid³⁴. Door opeenvolgende Europese Raden zijn concrete doelstellingen vastgesteld voor de totale arbeidsparticipatie, de arbeidsparticipatie van oudere werknemers en die van vrouwen³⁵. Op het belang van de werkgelegenheid werd nog eens extra gewezen toen de strategie nieuw leven werd ingeblazen³⁶. Onderwijsniveau en sleutelcompetenties, waaronder ondernemerschap, zijn de belangrijkste bepalende factoren voor iemands inzetbaarheid en aanpassingsvermogen gedurende het hele leven³⁷. Belangrijke indicatoren voor de toetsing van de vooruitgang op dit gebied zijn het *opleidingsniveau van de bevolking (18)* en de *vaardigheden van volwassenen (17)*. Deze laatste indicator zal worden geanalyseerd in samenhang met het *rendement van onderwijs en opleiding (20)*. Voorts zullen gegevens worden verzameld over de intrede van jongeren op de arbeidsmarkt³⁸. Ook zal worden begonnen met de ontwikkeling van een samengestelde indicator. Kernindicatoren voor dit beleidsterrein: 17, 18 en 20.

2.9. Conclusie

Hierboven zijn twintig kernindicatoren vastgesteld die aansluiten bij de beleidsprioriteiten van de strategie 'Onderwijs en opleiding 2010'. De Raad wordt verzocht deze twintig indicatoren goed te keuren voor de strategische begeleiding en aansturing van de strategie.

20 kernindicatoren voor de toetsing van de vorderingen met de Lissabondoelstellingen op onderwijs- en opleidingsgebied	
1) Deelname aan het voorschoolse onderwijs	12) Professionele ontwikkeling van leerkrachten en praktijkopleiders

34 Conclusies van het voorzitterschap, Lissabon (2000).

35 Zie bijvoorbeeld Conclusies van het voorzitterschap, Lissabon (2000).

36 Conclusies van het voorzitterschap, Brussel (2006).

37 European Higher Education in a world-wide perspective SEC(2005) 518.

38 Ad-hocmodule van de arbeidskrachtenenquête in 2009.

<ul style="list-style-type: none"> 2) Speciaal onderwijs 3) Voortijdige schoolverlaters 4) Leesvaardigheid, wiskunde en exacte wetenschappen 5) Taalvaardigheden 6) ICT-vaardigheden 7) Civieke vaardigheden 8) Leercompetentie 9) Aantal jongeren met een diploma hoger secundair onderwijs 10) Schoolmanagement 11) Scholen als veelzijdige lokale leercentra 	<ul style="list-style-type: none"> 13) Stratificatie van de onderwijs- en opleidingsstelsels 14) Afgestudeerden in het hoger onderwijs 15) Transnationale mobiliteit van studenten in het hoger onderwijs 16) Deelname van volwassenen aan levenslang leren 17) Vaardigheden van volwassenen 18) Opleidingsniveau van de bevolking 19) Investerings in onderwijs en opleiding 20) Rendement van onderwijs en opleiding
---	--

De 9 kernindicatoren (1), (3), (4), (9), (14), (15), (16), (18) en (19) bestaan al en zijn gebruikt bij de toetsing van de follow-up van de Lissabondoelstellingen op onderwijs- en opleidingsgebied. De overige 11 kernindicatoren hebben betrekking op gebieden waarop nog ontwikkelingswerk gaande is. Aan de opzet van een samenhangend kader van indicatoren wordt bijgevolg nog gewerkt. Dit instrument wordt aangevuld met de volgende vijf door de Raad goedgekeurde Europese benchmarks voor 2010, die essentieel blijven voor de toetsing van de vorderingen met de Lissabondoelstellingen op onderwijs- en opleidingsgebied³⁹. Een aantal van deze benchmarks speelt een belangrijke rol als doelstellingen in het kader van de werkgelegenheidsstrategie van de EU.

<ul style="list-style-type: none"> 1) Niet meer dan 10 % voortijdige schoolverlaters 2) Daling van het percentage leerlingen met een slechte leesvaardigheid met ten minste 20 % 3) Ten minste 85 % van de jongeren moet het hoger secundair onderwijs hebben afgerond 4) Toename van het aantal afgestudeerden in wiskunde, exacte wetenschappen en technologie met ten minste 15 % en gelijktijdige vermindering van het gebrek aan evenwicht tussen mannen en vrouwen 5) 12,5 % van de volwassenen moet deelnemen aan levenslang leren
----

³⁹ Op.cit. Conclusies van de Raad (2003). De indicatoren ter ondersteuning van deze vijf benchmarks zijn opgenomen in het in de mededeling geschetste samenhangend kader.

3. GEGEVENSBRONNEN TER ONDERBOUWING VAN HET SAMENHANGEND KADER VAN INDICATOREN EN BENCHMARKS

De gegevens ter onderbouwing van het hierboven uiteengezette kader van indicatoren en benchmarks zijn afkomstig uit het Europees statistisch systeem (ESS) (punt 3.1) en, zoals gevraagd door de Raad, uit nieuwe surveys of uit andere internationale surveys waarin met de Europese informatiebehoeften rekening is gehouden (punt 3.2).

Het ESS volgt de praktijkcode voor Europese statistieken zoals bedoeld in de aanbeveling van de Commissie over de onafhankelijkheid, integriteit en verantwoordingsplicht van de nationale en communautaire statistische instanties⁴⁰. Het is wenselijk dat alle in het samenhangend kader gebruikte gegevens voldoen aan de bepalingen van deze code.

3.1. Indicatoren op grond van gegevens uit het Europees statistisch systeem (ESS)

De voor de productie van gegevens binnen het ESS benodigde statistische infrastructuur is een combinatie van diverse gegevensbronnen (enquêtes en administratieve gegevens) en gemeenschappelijke instrumenten en methoden (handleidingen, classificaties, registers, definities, begrippen, enz.). Aangezien de EU voor de opstelling van statistieken aangewezen is op de nationale statistische systemen, is het voor de vergelijkbaarheid van de gegevens van het grootste belang dat de nationale infrastructuren geharmoniseerde gegevens verstrekken.

Op EU-niveau bestaan een aantal specifieke bronnen die informatie bieden over onderwijs en opleiding, en die in twee groepen kunnen worden verdeeld.

Om te beginnen de jaarlijkse survey van Unesco/OESO/Eurostat (UOE) over de formele onderwijsstelsels in de lidstaten (inschrijvingen, afgestudeerden, personeel, financiering, enz.); de vijfjaarlijkse enquête naar de voortgezette beroepsopleiding (CVTS), waarbij gegevens worden verzameld over bedrijfsopleidingen; en de vijfjaarlijkse enquête Volwasseneneducatie (AES), die informatie verstrekt over leerpatronen bij volwassenen (huishoudenquête). Deze eerste groep bestrijkt de volgende indicatoren: *deelname aan het voorschoolse onderwijs (1)*, *ICT-vaardigheden (6)*, *afgestudeerden in het hoger onderwijs (14)*, *transnationale mobiliteit van studenten in het hoger onderwijs (15)*, *deelname van volwassenen aan levenslang leren (16)* en *investeringen in onderwijs en opleiding (19)*.

Deze specifieke enquêtes worden aangevuld met een tweede groep van algemene informatiebronnen zoals de arbeidskrachtenenquête (LFS) en het nieuwe EU-onderzoek inzake inkomen en levensomstandigheden (SILC). Deze enquêtes verschaffen informatie over onderwijs en opleiding die gekoppeld kan worden aan sociaaleconomische variabelen. In het kader van ad-hocmodules bij deze enquêtes worden voorts gegevens over onderwijs verzameld, maar met onregelmatigere tussenpozen. Andere specifieke bronnen (enquêtes naar het gebruik van ICT door huishoudens en ondernemingen) verschaffen gegevens over concrete onderwerpen of dienen als achtergrondinformatie. Deze bronnen verschaffen gegevens voor de indicatoren: *voortijdige schoolverlaters (3)*, *ICT-vaardigheden (6)*, *aantal jongeren met een diploma hoger secundair onderwijs (9)*, *deelname van volwassenen aan levenslang leren (16)*, *opleidingsniveau van de bevolking (18)* en *rendement van onderwijs en*

---

40 COM(2005) 217. De praktijkcode voor Europese statistieken is gebaseerd op 15 beginselen. De nationale en communautaire statistische instanties hebben zich ertoe verbonden zich te houden aan de in deze code neergelegde beginselen met betrekking tot het institutionele kader, de statistische processen en de statistische output.

opleiding (20). Onderzocht zal worden of het mogelijk is gegevens over *speciaal onderwijs (2)* te verzamelen.

Bovendien verschaffen ESS-bronnen een groot aantal indicatoren die de onderwijsstelsels in termen van input, processen, output en resultaten beschrijven. Dergelijke contextindicatoren geven een gedetailleerder en vollediger beeld van de prestaties van een land en worden gebruikt om de analyse verder te verfijnen. Deze worden regelmatig door Eurostat gepubliceerd.

Eurostat en het ESS doen steeds hun best om de kwaliteit van de statistieken te waarborgen, met name door na te gaan op welke gebieden ruimte is voor verbeteringen en aanvullende werkzaamheden. De UOE-survey wordt op het ogenblik aan een kwaliteitsbeoordeling onderworpen die zal uitmonden in een meerjarenplan voor verbeteringen.

Om de terbeschikkingstelling en kwaliteit van gegevens voor de productie en verdere ontwikkeling van statistieken over onderwijs en levenslang leren veilig te stellen heeft de Commissie een voorstel voor een verordening ingediend⁴¹. In deze kaderverordening worden de deelgebieden vastgesteld waarover gegevens moeten worden verzameld, alsook de kwaliteitseisen en enkele uitvoeringsmaatregelen. Zodra de verordening is vastgesteld, zal de Commissie specifieke uitvoeringsbesluiten voor de UOE-survey en de AES uitvaardigen.

Er is een snel groeiende belangstelling voor internationaal vergelijkbare nationale gegevens. Daarom werkt een aantal landen aan de ontwikkeling van statistische infrastructuren in de vorm van registersystemen en/of langetermijn-/panel-/cohortonderzoek om ook op de langere termijn beter gegevens te kunnen produceren over onderwijsinstellingen en studerende(n).

Op Europees niveau zijn deze ontwikkelingen bedoeld om de van dergelijke nationale systemen afkomstige informatie uiteindelijk op een geaggregeerd niveau te kunnen gebruiken. Op studentenniveau kan dankzij deze nieuwe ontwikkelingen beter de studentenloopbaan gevolgd worden en op het niveau van de onderwijsinstelling (waaronder scholen, universiteiten, enz.) komen er betere mogelijkheden om betrouwbare steekproefkaders vast te stellen en kunnen de gegevens gebruikt worden als bron van basisinformatie over schoolsystemen die op een geaggregeerd Europees niveau kan worden gebruikt. De Commissie zal deze initiatieven in het kader van het ESS ondersteunen voor de indicatoren: *schoolmanagement (10)*, *scholen als veelzijdige lokale leercentra (11)*, en *professionele ontwikkeling van leerkrachten en praktijkopleiders (12)*, en *stratificatie van de onderwijs- en opleidingsstelsels (13)*.

3.2. Indicatoren op grond van gegevens van buiten het Europees statistisch systeem (ESS)

Het ESS is niet in staat de statistische infrastructuur te leveren voor alle in de conclusies van de Raad van 24 mei 2005 gevraagde indicatoren of voor het in deze mededeling gepresenteerde kader van indicatoren en benchmarks⁴².

Eurydice⁴³ en Cedefop produceren in samenwerking met Eurostat contextgegevens en -indicatoren ter ondersteuning van het in deze mededeling gepresenteerde kader.

---

41 Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de productie en verdere ontwikkeling van statistieken over onderwijs en levenslang leren – COM(2005) 625.

42 PB (2005/C 141/04) van 10.6.2005.

De OESO werkt aan de ontwikkeling van indicatoren inzake *leesvaardigheid, wiskunde en exacte wetenschappen* (4) via het PISA-onderzoek⁴⁴ en coördineert het ontwikkelingswerk voor een aantal nieuwe indicatoren (zie hieronder).

Momenteel werkt de Commissie aan de voorbereiding van specifieke surveys op twee onderscheiden terreinen: *vreemdetalenkennis* en *leercompetenties* bij jongeren. In beide gevallen verzocht de Raad om de indiening van gedetailleerde surveyvoorstellen.⁴⁵

- Op het gebied van **taalvaardigheden** (5) heeft de Commissie de modaliteiten voorgesteld voor de ontwikkeling van instrumenten om gegevens te verzamelen voor de Europese taalvaardigheidsindicator⁴⁶. Op grond van deze mededeling en de conclusies van de Raad (mei 2006)⁴⁷ heeft de Commissie een raadgevend comité van vertegenwoordigers van de lidstaten in het leven geroepen.
- Op het gebied van **leercompetenties** (8) heeft het Europese netwerk van beleidsvormers voor de evaluatie van onderwijssystemen beoordeeld in hoeverre de bestaande methoden in een grensoverschrijdende proefenquête kunnen worden toegepast. Aan de Commissie is een aanbeveling inzake de ontwikkeling van een enquête-instrument voorgelegd. De Commissie zal nu de nodige managementstructuren opzetten voor de ontwikkeling van het enquête-instrument en voor het proefproject, dat naar verwachting in 2007 zal worden uitgevoerd.

Conform het verzoek van de Raad in zijn conclusies van mei 2005 heeft de Commissie op een aantal gebieden samenwerkingsafspraken met internationale organisaties gemaakt.

- Op het gebied van de **professionele ontwikkeling van onderwijsgeevenden** (12) werkt de Commissie samen met de OESO, die momenteel werkt aan de voorbereiding van een enquête over leerkrachten en hun professionele ontwikkeling.
- Op het gebied van de **vaardigheden van volwassenen** (17) heeft de Commissie in nauwe samenwerking met de lidstaten de informatiebehoeften van de EU geïnventariseerd. Momenteel wordt bestudeerd of deze gegevens verzameld kunnen worden via een enquête voor de meting van de vaardigheden van volwassenen die bij de OESO in voorbereiding is, dan wel of er een nieuwe EU-enquête moet worden ontwikkeld.
- Op het gebied van de **civiele vaardigheden** (7) werkt de Commissie samen met de lidstaten aan een inventarisatie van de informatiebehoeften en aan de opstelling van een Europese module in de komende internationale studie maatschappelijke vorming en burgerschapsonderwijs (ICCS), die in 2008/09 zal worden uitgevoerd om de opleidingsbehoeften in verband met een actief burgerschap in kaart te brengen.

Het zal duidelijk zijn dat de coherentie van de statistische infrastructuur en de grensoverschrijdende vergelijkbaarheid van de gegevens afhankelijk zijn van de deelname

---

43 De Europese Eurydice-eenheid en het netwerk van nationale Eurydice-eenheden.

44 Programme for International Student Assessment.

45 Op. cit. Conclusie van de Raad (mei 2005).

46 'De Europese indicator van het taalvermogen' COM(2005) 356 van 1.8.2005.

47 Conclusies van de Raad over de Europese taalvaardigheidsindicator (2006/C 172/01).

van alle lidstaten aan door andere internationale organisaties gecoördineerde enquêtes. Voor zover mogelijk zal de Commissie ervoor zorgen dat de gegevens worden geproduceerd in overeenstemming met de richtsnoeren van de praktijkcode voor Europese statistieken, die ook zullen worden gehanteerd bij de beoordeling van de kwaliteit van de gegevens.

4. CONCLUSIES

De Raad wordt verzocht:

- Het kader van indicatoren voor de toetsing van de vorderingen met de Lissabondoelstellingen goed te keuren en met name:
- De ontwikkeling van de binnen het samenhangend kader benodigde nieuwe indicatoren ten volle en blijvend te ondersteunen;
- De werkzaamheden ter verbetering van de gegevensverzamelingen van het ESS, die in de desbetreffende statistische werkgroepen in nauwe samenwerking met de lidstaten moeten worden verricht, aan te moedigen.

De lidstaten wordt verzocht:

- Volledig deel te nemen aan enquêtes voor de ontwikkeling van binnen dit kader vastgestelde nieuwe indicatoren en met de Commissie samen te werken om de uitvoering van deze enquêtes te garanderen.

De Commissie zal:

- De Raad vóór het begin van belangrijke nieuwe enquêtes gedetailleerde surveyvoorstellen voorleggen;
- De Raad begin 2007 verslag uitbrengen over de vorderingen met de voorbereiding van een Europese survey over vreemdetalenkennis bij jongeren met het oog op een conclusie van de Raad over verdere maatregelen;
- De Raad in 2008 verslag uitbrengen over de uitvoering van het samenhangend kader van indicatoren en over de deelname van de lidstaten aan de ontwikkeling van nieuwe indicatoren om te voldoen aan de informatiebehoeften van de EU;
- Samen met de lidstaten nagaan of een EU-benchmark haalbaar is volgens welke in 2015 minstens 2 % van het BBP in een gemoderniseerde hogeronderwijssector moet worden geïnvesteerd;
- De Raad vóór 2010 verslag uitbrengen over de follow-up in de EU en door de lidstaten van de vijf Europese benchmarks voor 2010 en met voorstellen komen over de rol van de benchmarks na 2010.

BIJLAGE

LIJST VAN 29 INDICATOREN DIE TOT DUSVER (2003-2006) GEBRUIKT WERDEN VOOR DE TOETSING VAN DE VOORUITGANG OP ONDERWIJS- EN OPLEIDINGSGEBIED

(De indicatoren voor de toetsing van de 5 onderwijsbenchmarks zijn vet gedrukt)

1. Leeftijd van de onderwijsgeevenden (aandeel van de leerkrachten boven de 50 jaar in %, uitgesplitst naar basis- en secundair onderwijs)
2. Aantal jongeren
3. Verhouding leerlingen/onderwijzend personeel
4. **Voltooiing van hoger secundair onderwijs**
5. **Aandeel van de studenten met geringe leesvaardigheid (PISA) in %**
6. Leesprestaties van 15-jarigen (PISA)
7. Wiskundeprestaties van 15-jarigen (PISA)
8. Prestaties van 15-jarigen op het gebied van de exacte wetenschappen (PISA)
9. Deelname van aanvankelijk laaggeschoolden aan onderwijs en opleiding
10. Aandeel studenten wiskunde, exacte wetenschappen en technologie in het totale aantal studenten (in %)
11. Aandeel afgestudeerden in wiskunde, exacte wetenschappen en technologie in het totale aantal afgestudeerden (in %)
12. **Totaal aantal afgestudeerden in wiskunde, exacte wetenschappen en technologie (toename)**
13. Aantal afgestudeerden in wiskunde, exacte wetenschappen en technologie per 1000 inwoners
14. Overheidsuitgaven voor onderwijs
15. Particuliere uitgaven voor onderwijsinstellingen
16. Uitgaven van ondernemingen voor bij- en nascholing
17. Totale uitgaven voor onderwijsinstellingen per leerling, in KKS
18. Totale uitgaven voor onderwijsinstellingen per leerling, in verhouding tot het BBP

19. Deelname aan levenslang leren, 25-64-jarigen, iedereen met niet meer dan een lagere secundaire opleiding

20. Deelname aan bij- en nascholing, alle ondernemingen

21. Deelname aan bij- en nascholing, bedrijfsopleidingen

22. Deelname aan onderwijs, studerenden in de leeftijd van 15-24 jaar

23. Aandeel voortijdige schoolverlaters in de leeftijdsgroep 18-24 jaar

24. Leerlingen naar aantal geleerde vreemde talen

25. Gemiddeld aantal geleerde vreemde talen per leerling

26. Inkomende/uitgaande mobiliteit van docenten en praktijkopleiders, Erasmus+ Leonardo

27. Inkomende/uitgaande mobiliteit van Erasmus-studenten en Leonardo-stagiairs

28. Buitenlandse studenten in het tertiair onderwijs als percentage van alle ingeschreven studenten, naar nationaliteit

29. Percentage in het buitenland ingeschreven studenten uit het land van herkomst